

Espais de producció i creació amb relació al Canòdrom

Víctor Lobo, codirector d'Experimentem amb l'Art, Barcelona

Pep Dardanyà, director de Can Xalant, Mataró

Tere Badia, investigadora i coordinadora de Xarxaprod

Pedro Soler, director d'Hangar, Barcelona

Sergi Díaz, coordinador de Fabra i Coats, Barcelona

Modera: **Ramon Parramon**, director d'Idensitat i cap d'estudis de postgrau d'Elisava

Ramon Parramon: Bona tarda. Comencem l'última taula rodona. En primer lloc, vull agrair a Pilar Parcerisas la invitació i també a Núria Gregori l'organització. L'última taula és referida als espais de creació i producció, també en relació amb el Canòdrom, tal com s'ha comentat aquests dos dies. Aquesta taula està composta per Pedro Soler, actualment director d'Hangar i treballador cultural. Ha estat membre fundador de col·lectiu Fifyfifty i Didascali.net a París; Pep Dardanyà actualment director de Can Xalant - El Centre de Creació i Pensament Contemporani de Mataró, fa classes en diferents màsters, entre ells a l'ESDI i l'escola Elisava, artista i també membre fundador de l'empresa TAT Exposicions. Víctor Lobo –perdó, m'he saltat el Víctor Lobo– és el segon que parlarà. És fundador i codirector d'Experimentem amb l'Art. Va participar al Pla estratègic de cultura de l'Ajuntament de Barcelona l'any 2006, al Pla estratègic de música a Gràcia, també el 2006, i al Pla estratègic de cultura de Gràcia el 2004. Sergi Díaz és tècnic de l'Institut de Cultura de l'Ajuntament de Barcelona i màster en Gestió Cultural per la Universitat de Barcelona, i ha estat coordinador de l'Ateneu Popular i actualment coordina el projecte Fàbriques de la Creació a Fabra i Coats; Tere Badia és historiadora de l'art, investigadora en polítiques culturals, coordinadora de la plataforma Disonancias i també de la Xarxa d'Espais de Producció de Catalunya.

Abans de començar la taula, voldria recollir bàsicament algunes qüestions. Nosaltres estem aquí, d'alguna manera, com a membres actius del que s'anomena espais de creació i espais de producció. Els espais de producció i creació sorgeixen al nostre país quan els artistes comencen a treballar en projectes i en processos de producció en relació amb temes que tenen més a veure amb un servei que no pas amb el que s'entén com la fabricació d'un objecte material. En el moment en què es parla més de projecte que no pas d'obra o de peça apareix la

necessitat de cercar recursos –ja sigui materials, humans o d'espai– per poder desenvolupar produccions basades en la diversitat de recursos que necessita [l'artista] per desplegar propostes més complexes tècnicament. Això se situa a la segona meitat dels anys 90.

Bàsicament totes les propostes que tenim aquí comencen a sorgir en aquell moment. Aquesta necessitat, reclamada bàsicament pel canvi de model de producció artística, no queda coberta per les institucions artístiques ni per les fràgils polítiques culturals municipals. I és que, fins fa molt poc, gairebé ningú no es plantejava qüestions com, per exemple, honoraris per als artistes o finançament per a la producció d'un projecte. Habitualment, s'entien els espais d'exhibició com a espais per a la promoció personal de l'artista i no pas com un servei al ciutadà. Aquí és el punt on hi ha el canvi. Aquest seria el moment de reclamar un canvi: un servei al ciutadà com a públic, usuari o també com a productor potencial. El que hi havia aleshores era la visió d'un servei per al foment de l'artista emergent, una visió més centrada en l'artista com a productor d'objectes comercialitzables en establiments especialitzats. En aquell moment, com encara ara, uns reclamen tallers, d'altres oficines, d'altres suports per editar vídeo, d'altres suports per connectar amb agents locals... Els projectes com a serveis acostumen a ser més complexos en el seu mecanisme de producció i, en molts casos, han d'incorporar processos de mediació.

La creació d'elements molt diversos com textos, vídeos, webs i elements formals de tot tipus, moltes vegades també incorpora processos educatius i tots ells requereixen una necessitat de comunicació i visibilitat. Són projectes que cerquen nous públics, nous interlocutors i també nous espais d'acció que, en molts casos, no queden coberts pel que s'entén com a recinte de centre d'art.

Ahir es va parlar de visibilitat, i es va fer referència als centres que s'han creat a Espanya per dir que tan sols s'han preocupat per mostrar o exhibir. Exposar, com també es va dir, és una activitat adreçada a la mateixa comunitat, vinculada a producció artística. Ens donem visibilitat mútuament. És un element que va sorgir ahir: "Els centres moltes vegades van adreçats als mateixos productors".

Donar visibilitat als processos –cosa que acaba de sorgir ara– és molt més complex que tot això. No és només fer una exposició. És complex i forma part del territori de la comunicació. Aquest és un tema on tots els processos de producció artística, o de producció, hi tenen una gran necessitat: poder comunicar amb els diferents públics a qui s'adrecen.

Un altre element important, que ajuda a impulsar el que anomenem espai de producció i creació, és la funció social. Som conscients –crec que ho compartim i si no ja ho veurem– de la poca repercussió de l'art en el context de la societat. Som també conscients de la necessitat de treballar en el context. Som conscients de la necessitat de generar xarxes de col·laboració tant

a escala local com internacional, de la necessitat de visibilitzar processos per poder comunicar-los amb la gent que hi participi durant les diferents fases o també de generar accions en la presentació de projectes. Som conscients de la necessitat d'incorporar accions educatives com a part de la producció, de la necessitat de canviar les polítiques culturals o de prendre part en les seves decisions.

Per tot aquest grapat de coses –encara que de ben segur que n'hi ha més i potser sortiran– penso que l'art té una funció social a cobrir. I és per això que artistes, comissaris, educadors, gestors, etc., estem involucrats per impulsar aquest tipus de plataformes per a la creació.

Xarxaprod, que també s'explicarà, agrupa una vintena d'espais d'arreu de Catalunya, i, fa aproximadament un any, va arribar a un consens per a la definició dels espais de producció. Un espai de producció ofereix recursos, mitjans i suport als processos de producció en l'àmbit de la creació. La seva funció primera és facilitar eines de producció als col·lectius de creadors i impulsar i promoure iniciatives i projectes de creació contemporània que tenen voluntat de servei públic.

Si als espais de producció i creació despleguem un conjunt de serveis per produir projectes, generem activitats educatives i formatives, despleguem convenis de col·laboració amb altres espais tant nacionals com internacionals...

Quan no disposem d'espais, els busquem per mostrar i difondre el que produïm; generem publicacions; treballem per tenir una línia coherent i una part important de la nostra activitat es fonamenta a cercar recursos per desplegar totes aquestes accions... Si fem tot això, en què ens diferenciem d'un centre d'art?

En el cas que hi hagi elements de diferenciació, podem ser un model a tenir en compte a l'hora de dissenyar com seria un futur centre d'art, com el Canòdrom. En tot cas, aquesta seria la pregunta per convidar que cadascun dels convidats de la taula pugui exposar els seus models de treball, per després entrar en discussions més basades en temes d'acció i línies de gestió.

Pedro Soler: Hola, bona tarda. Em dic Pedro Soler. Treballo a Hangar. Faig ràpidament una introducció i després em centraré, sobretot, en l'ecologia de la creació.

Hangar es va fundar fa dotze anys per l'Associació d'Artistes Visuals de Catalunya, per tal de respondre a una necessitat molt concreta: els espais de treball, els espais de creació a la ciutat. Es va fundar el 1997 i ara portem dotze anys. Hangar està gestionat per artistes. Té l'entitat jurídica d'una fundació. La Fundació està íntimament connectada amb l'Associació. Es podria dir que és un "Artist Run Centre", un centre gestionat pels mateixos artistes amb un interès per la col·lectivització de recursos.

Aquests recursos no només són espais. Quan dic espais dic espais individuals –un taller que és teu durant un temps–, així com espais polivalents per a una multiplicitat d'activitats, ja sigui fer una instal·lació, enregistrar un vídeo, fer un taller o muntar una activitat.

Hangar ha crescut d'una manera molt orgànica. M'agradaria parlar del concepte d'*orgànic*. Realment, sortim de les necessitats dels artistes. Ningú no va fer un "Màster Plan d'Hangar". Ningú no va dir: "Hangar ha de ser així".

El que es va fer va ser generar un espai, una plataforma, que els mateixos artistes van començar a utilitzar. Sempre hem estat evolucionant en un contacte molt proper amb les necessitats artístiques. Sempre hi ha un qüestionament, una evolució tant tècnica com organitzativa, com la política de preus, per exemple. Per tant, també hi ha una conscienciació per part de la gent que fa servir aquests recursos que això no és una botiga. No és un productor, és un recurs en comú. Penso que això és molt important de subratllar.

Des del punt de vista de la relació, Hangar també se situa dins d'una idea d'"ecologia de la creació". És a dir, no estem intentant fer-ho tot. No estem en una lògica darwiniana. No sé si heu llegit un llibre de Peter Kropotkin [comentari inaudible], rus de finals del segle XIX. En el mateix moment en què va sortir l'*Origen de les espècies* de Darwin, també va sortir un llibre que es diu *Recolzament mutu, Apoyo mutuo*. En aquest llibre es va plantejar que l'evolució no es basava tant en la supervivència del més fort, sinó en les espècies que saben col·laborar. Les espècies que creixien eren les que saben trobar el seu lloc dins l'ecologia.

En el fons, aquesta és la filosofia que guia Hangar. No hi ha cap comissari, no hi ha ningú que decideix qui té un projecte de valor o qui no. És un centre de recursos per a la creació i per a la ciutadania. Es considera molt dins d'aquesta xarxa de col·laboració a escala local, a escala de les relacions al barri –amb l'associació de veïns, amb la colònia d'entitats, amb una sala d'exposicions molt bona que es diu Can Felipa i amb la qual portem molts anys col·laborant, amb el NIU, un altre lloc al barri on es fan altres coses...–, i cadascú amb la seva especificitat.

Hi ha permeabilitat en els nostres processos, no només hi pot entrar la gent amb qui estem fent coses. Són processos de producció permeables. No estan pensats com a canal de difusió, com podria ser una sala d'exposicions, un cinema, etc. No estem equipats per a això tècnicament i no ho estem perquè no tenim cap oficina de premsa. Tenim només un web per informar. Però hi ha un treball de fons de difusió, però penso que aquesta no és la nostra feina. Aquesta és precisament la feina que han de fer les sales i les organitzacions que estan més especialitzades en aquests camps i volem que ells facin la feina.

A escala de ciutat, hi ha diverses maneres amb què hem col·laborat amb les institucions de la ciutat. Per una banda, quan ve un artista, com per exemple Joan Jonas –crec que l'any passat,

al MACBA—, hi ha una cosa que fem força sovint. Anem a les institucions i els demanem: "Si fas l'esforç de portar un artista cap aquí —pagar l'hotel, les dietes...— aprofitem i fem un taller". Fem una transmissió de coneixements entre artistes, entre creadors. Aprofitem això, que aquests processos de producció i formació i els espais d'exhibició no funcionin aïlladament. Per l'altra banda, hi ha purament el nivell de produccions. Com ja ha passat amb centres diversos —com ara amb la Biennal de Venècia i molt durant una època a Santa Mònica— davant d'una producció complexa per portar a terme, es pot trucar a Hangar i dir: "Aquí hi ha el pressupost, l'artista vol fer això". Pot ser que ho fem sense veure l'artista o bé que l'artista estigui molt involucrat en el procés. A vegades ha passat que quan els artistes havien de preparar alguna cosa venien a Hangar i [nosaltres] li deixàvem un espai per preparar l'exposició.

Hi ha hagut sempre una relació molt orgànica en aquest sentit [comentari inaudible] de suport a les institucions. I és que, en general, els espais expositius de les institucions estan molt encarats a la difusió comissària, de premsa, etc. No tenen un departament de producció, no tenen un enginyer d'electrònica, no tenen una persona per treballar amb els pressupostos de l'artista. I nosaltres som els eixos que complementem les estructures d'exposició, de difusió i d'exportació. És clar, quan fem produccions també volem que surtin a la ciutat. Fem servir, aleshores, aquests mateixos centres en l'altre sentit.

Ara mateix estem fent una sèrie de presentacions d'artistes: van a la Miró o vénen al MACBA a presentar la seva feina. Aleshores hi ha també un ús que nosaltres fem de les institucions. De la mateixa manera que nosaltres servim a les institucions, les institucions també ens serveixen a nosaltres com a espais de difusió i presentació dels artistes i les activitats [comentari inaudible]. I alguna exposició també hem fet, a més.

Tot això són exemples de com, i insisteixo en això, el Canòdrom pot enllaçar-se amb un context i amb els mateixos artistes. I és que no hem de perdre de vista una cosa. Em va sorprendre que en aquesta trobada no hi hagués cap artista [que hagués vingut en qualitat d'artista]. Hi ha dos artistes, em sembla, i els dos amb càrrec institucional. Per això, s'estan organitzant també unes jornades d'artistes —esperem poder fer-les al setembre—, perquè els artistes es comencen a plantejar què volen ells del centre. Són ells els qui generen. Els qui som gestors culturals no hem de perdre de vista això. A vegades, tinc la sensació que hi ha una mena de política que es fa a unes altres esferes i perdem de vista que estem al servei de la creació. No és que la creació estigui al servei de la política. És a la inversa. I penso que és molt i molt important plantejar-se això.

Un últim apunt que materialitza aquesta idea de les relacions és que acabem de tenir ara deu megues d'amplada de banda connectat per fibra a l'ANEA Cultural des d'Hangar. Això s'ha fet

perquè la fibra no arriba a Hangar, s'ha de fer una rasa i és un procés molt llarg. S'ha fet treballant amb Güifi.net, el col·lectiu de xarxes sense fil més gran del món, que ha nascut al centre de Catalunya. Fa un any, vam muntar un Supernode Hangar amb diners provinents d'un bolo del 22@. Ara hem llogat l'espai en concepte de publicitat. Es tracta de Love of Lesbian, que toquen aquesta nit a Hangar. Ells tenien un pressupost de *streaming* i nosaltres hem dit: "Sí, sí, ho fem". Amb aquests diners ja hem pogut pagar a Güifi.net perquè munti les antenes a Gran Via i després a Cromosoma, una empresa de continguts digitals. Ara ja tenen la fibra. Aquí hi ha una relació empresa, ciutadania i centre de producció que em sembla interessant com a materialització del que deia. Això és tot de moment. Gràcies.

Víctor Lobo: A l'organització, gràcies per convidar-nos. Vull comentar que Experimentem l'Art, com a model, és una associació privada. És una associació educativa, artística. És una associació educativa sense afany de lucre. Nosaltres diem que és una associació limitada amb voluntat pública. Està formada per persones que estan vinculades al món de l'educació, de la creació i al món de la gestió cultural. Diem que som uns mediadors entre els públics i els processos de creació contemporània.

S'ha parlat de públics i m'agradaria parlar-ne. Hi ha uns públics especialitzats, que som els que estem en aquestes jornades. Hi ha, també, uns públics interessats en els processos de creació, a entendre els processos de creació com a font de qualitat de vida, de coneixement. Però també hi ha uns "no públics". I són i poden ser susceptibles [de ser] a tots els centres que puguin aparèixer. Penso, aleshores, que els hem de tenir en compte. No els podem obviar, són gent que pot estar molt propera i, per tant, no els podem obviar.

El que és molt important d'Experimentem amb l'Art és que el centre és un espai d'intercanvi de coneixement, des del coneixement de les persones que van a l'espai fins al dels artistes o els projectes expositius que proposem, no entesos com a fonts de coneixement, sinó com a processos d'intercanvi.

Després de deu anys de treballar en projectes educatius, el 2003 vam iniciar un espai al barri de Gràcia –al carrer Torrijos, davant dels cinemes Verdi– que, per a nosaltres, era com un laboratori d'experimentació, de realitzar nous projectes i activitats molt pensades en la vessant educativa i dirigides al públic, com un laboratori d'experimentació. No entraré en una conceptualització de les coses, però sí que marcaré les tres línies que creiem interessants de poder treballar.

Per una part, creiem interessant que al nostre espai hi hagi artistes residents. Els formats dels artistes estan canviant. Ja no només és produir una peça, sinó que els processos són molt

diferents i per això crèiem interessant que hi hagués artistes residents al nostre espai. Per tant, com a conseqüència d'obrir una convocatòria pública per a artistes, ens transformem en un centre de producció, una cosa que canvia els nostres objectius i ens planteja moltes altres coses.

Per una part, si estem parlant de públics i de processos de treball, ens convertim també en un centre d'exhibició, que no entenem com a espai expositiu. L'entenem com un espai on caben molts formats, perquè els processos ens estan demanant no només un espai físic sinó un espai territorial.

Estem al barri de Gràcia i això és important. Per tant, sí que tenim exposicions i programem exposicions, però planegen sempre en aquesta idea de treballar els públics i el treball educatiu. Per una altra part, hi ha la tercera via, la pròpia de l'associació, de programar activitats educatives específiques: formació, activitats amb els artistes... Però sí que entenem que tot planeja dins l'associació i l'espai Experimentem amb l'Art. No sé com definir què és l'espai E Art. Si és un centre d'art, ja ho diran els crítics i els especialistes. Al nostre espai sí que hi ha una cosa que trobem molt interessant. Tenim una cuina. Una cuina és un espai de socialització, on els artistes poden cuinar, treballar... Sí és important, com dèiem, que hi hagi un bar. Aquest bar el trobo un espai importantíssim perquè és un espai de socialització, un espai d'intercanvi. La cuina realment és un espai important en la nostra associació. I quan portem tants anys treballant, t'adones que sí, que realment és un espai importantíssim. Hi ha un petit espai de documentació, molt petit. Som una associació limitada, amb pocs recursos. És un espai de documentació molt especialitzat en la filosofia de l'associació, del que a nosaltres ens interessava. I és que, d'espais de documentació, n'hi ha molts a Barcelona i no cal duplicar i voler fer un altre espai de documentació. És absurd. Després tenim un Punt d'Informació Cultural, com a punt per atreure el públic cap al nostre espai i on hi ha informació no només de les arts visuals sinó informació cultural del territori.

Situant Experimentem amb l'Art, m'agradaria comentar que, com que sóc gestor cultural, vam organitzar conjuntament amb el Víctor Nubla, l'Anna Font, el Sebastià i el Jordi una conferència, un acte, una performance que es deia *De profundis*. Va ser una anàlisi, un joc sobre els models de gestió on es mou la cultura en un marc general, no només dels audiovisuals, i els models de gestió i els seus paral·lelismes amb el món dels fongs. Parlant del quart regne se'ns va ocórrer fer uns paral·lelismes i vam comptar amb un micòleg perquè ens expliqués els seus models de gestió, sobre com es mouen, quins agents hi participen. Vull comentar això perquè penso que pot ser important o interessant amb vista al futur model de gestió del Canòdrom.

Per una part, tenim les administracions públiques i els models de gestió que administra l'Administració pública, amb un poder important. Per una altra part, hi ha el sector de la indústria cultural, que també forma part d'aquest teixit. En el nostre cas, quin paper tenen les galeries en el futur Canòdrom? Quin paper té la indústria cultural en tot aquest teixit? En tercer lloc, parlem de l'associacionisme. Hi ha molts models d'associacionisme, i aquí també hi ha un altre model d'associacionisme, que és el que es planteja Experimentem amb l'Art: l'associacionisme que associa persones amb uns interessos. Estàs associat, pagues una quota i, per tant, representa el model més tradicional. Després hi ha un altre associacionisme –on es troba Experimentem amb l'Art–, que està apareixent en molts teixits de la societat i que el forma gent que s'està agrupant. Es tracta d'associacions limitades amb una voluntat pública de fer activitats, de generar, no tant com a interessos d'una associació, sinó pels interessos comuns. A Barcelona han aparegut, i desaparegut tristament, molts col·lectius, associacions... que estan treballant des del *background*. En el fons estem creant tot un teixit molt important de recursos per als artistes. També hi ha les fundacions, molt diverses a Barcelona. Per això és també important veure com estan apareixent nous models de fundacions. Últimament s'han obert tres o quatre fundacions, per exemple. I com a agents també hi ha els autònoms, els artistes, els gestors..., que també formen part d'aquest teixit. Penso que és important, a partir de veure tots aquests models de gestió, quin hauria de ser el model de gestió del Canòdrom i com es plantejaria.

Penso que és molt important, com Xarxaprod, veure que hi ha molts models de gestió i com els interrelacionem els uns amb els altres. És important veure aquests models i quin paper té cada un en una situació panoràmica.

És important per al Canòdrom el paper que pot tenir en el marc de Barcelona, no només en relació amb el MACBA, sinó també en relació amb el Centre d'Art Santa Mònica, nou, diferent... Quina és la interrelació que ha d'existir? Quin paper pot tenir? Quin és el paper que tenen les altres fundacions? Quin és el paper que tenen les associacions, els col·lectius, que estem treballant? Una de les coses que vam relacionar és que, en el fons, som competents, compatibles, ens necessitem els uns als altres. Però sí que, de la mateixa manera que en el món dels fongs, a vegades es creen unes sinergies de poder, en què sembla que el petit pugui arribar a desaparèixer. Moltes vegades, en la nostra cultura, en lloc de sumar estem restant, els pressupostos et marquen per un lloc i després desapareixen per un altre. En aquest marc, és important crear relacions, sinergies i altres coses.

Per acabar, el Canòdrom l'entenc com el node més d'un teixit, amb un model de gestió que m'agradaria que no es personalitzés en un model únic i piramidal, perquè penso que aquests

formats estan tocant sostre. M'agradaria que es pogués treballar amb un model de gestió més transversal, més en equip, perquè les àrees que treballin des del mateix centre puguin estar interrelacionades. Hauríem d'intentar canviar aquests models piramidals. Si bé poden funcionar, és important que el Canòdrom tingui com a repte un model de gestió avesat a les noves necessitats.

Hi ha una altra cosa molt important. El territori, el context en què es troba. És rellevant pensar en Barcelona, el lloc on està el Canòdrom, la seva àrea, el teixit social que hi ha, els agents que estan treballant al territori, i no només al territori, sinó al barri, Barcelona i Catalunya. I res més, ara passo la paraula al Pep.

Pep Dardanyà: Hola. Abans de res, bona tarda a tothom i gràcies per la invitació. En primer lloc, vull dir-vos que segurament el que diré us sonarà molt perquè seré reincident amb el que hem estat sentint tant ahir com aquest matí. Però també crec que és imprescindible, d'alguna manera, re incidir sobre alguns dels conceptes, algunes de les premisses, alguns dels models de gestió i alguns dels objectius que compleixen gairebé tots els espais que estem aquí representats, perquè, d'alguna manera, representen tot un procés molt llarg que hem trigat molt a aconseguir. No oblidem que ho podríem deixar perdre i no crec que fos oportú.

Primer, el que faré serà explicar per sobre, com hem fet tots, les línies de treball, les estratègies i els objectius de Can Xalant. Després, intentaré imaginar quin [paper] podria complir Can Xalant dins d'aquesta xarxa en què el Canòdrom ha d'assumir un paper important.

Can Xalant és un projecte fruit d'un conveni entre l'Ajuntament de Mataró i la Generalitat. Per tant, és un projecte totalment institucional. Això d'entrada. Però té un model de gestió bastant específic, jo diria que nou i pioner i tot en algunes coses. Està generat des d'un model de col·laboració, des de l'inici, entre una empresa de gestió i una associació sense ànim de lucre de Mataró. Es tracta d'una associació feta per artistes, comissaris, gestors, teòrics de l'art, escriptors... de Mataró. Per tant, es genera partint de la idea de col·laboració. Aquesta idea crec que després s'expandeix en el propi projecte. Per tant, puc dir que és un projecte de col·laboració. Això es nota en les dinàmiques habituals, i fins i tot en les activitats que desenvolupem al llarg de cada any.

Dit això, explicaré quines són les línies de treball, quines són les premisses i quines són els programes que desenvolupem. Crec que hi ha dos conceptes que defineixen força bé el projecte. Un és el concepte de servei i l'altre és el de laboratori. Ja sé que són dos conceptes que ja han sortit, però crec, com he dit, que cal potenciar-los i reforçar-los. La idea de servei és fonamental, perquè Can Xalant, com a centre de producció, de creació i pensament, no és

un projecte curatorial. És un projecte que ha de mirar. Ha d'observar què està passant i intentar ser prou versàtil per donar el servei necessari que ha de donar el col·lectiu d'artistes a la ciutadania, a les associacions i a tota la gent que es vol involucrar dins els processos de treball i de producció.

Quant al concepte de laboratori, crec que també és fonamental pensar que els espais de producció, a diferència dels espais d'exhibició, són espais experimentals, d'innovació. Per tant, han de ser espais on el fracàs no es contempli com a quelcom negatiu i que fins i tot pot ser enriquidor per als mateixos processos de treball. Crec que, a més, és indispensable quan estem parlant d'art.

Fem una comparativa amb els laboratoris de ciència. Hem de ser capaços de convèncer els polítics i l'Administració –perquè són els que finalment han de posar els diners– que si en l'àmbit de la ciència el fracàs és una cosa totalment assumida, en l'àmbit de la cultura també ho ha de ser. Crec que això és fonamental. D'alguna manera, explica després tots els processos de treball que desenvolupem amb els diferents programes. I és que l'objectiu d'aquests programes no és generar obra, encara que es digui centre de producció, sinó generar coneixement, discussió, debat i, finalment, possiblement i no en tots els casos, una obra que després es pot exposar als centres d'exposició.

Desenvolupem bàsicament quatre programes. A un li diem pròpiament "Laboratori". Dóna serveis que poden anar des del lloguer d'espais de treball fins a lloguer d'equipaments o la cessió d'equipaments, per tal de poder produir. Hi ha tota una sèrie de beques de producció que es generen al llarg de l'any i també fem cursos de formació. Es tracta de cursos tècnics, bàsicament, que tenen per objectiu generar autousuaris. És a dir, que els mateixos artistes o la gent que vulgui produir projectes no depengui d'uns tècnics, o que en depengui relativament, i cada cop menys, i puguin desenvolupar els seus projectes directament. També hi ha un programa de residències. A diferència d'Hangar o altres projectes amb qui tenim moltíssimes coses en comú –són centres i projectes en els quals ens hem emmirallat– tenim un espai de residència. És un apartament, amb cuina inclosa evidentment, que ens permet convidar artistes que poden venir allà a residir. Residir vol dir viure dins de Can Xalant i conviure, sobretot, amb els artistes residents permanents, que són bàsicament artistes de la comarca. Creiem que això és molt important, perquè genera unes dinàmiques de col·laboració que, fins que no han començat a existir els centres de producció, tal com els entenem actualment, eren molt més complexes. La relació entre artistes de diferent generació era difícil que es produís als espais expositius. En canvi, en els espais de producció, crec que és una obligació que es generin aquestes dinàmiques de col·laboració.

El programa d'intercanvis ha generat intercanvis amb altres llocs del món amb l'objectiu de generar una xarxa de col·laboració i poder rebre artistes d'aquests altres centres, i enviar-ne cap allà al mateix temps. Crec que això és molt important, lligat sempre a unes dinàmiques de treball específiques, allò que s'havia dit *Specific Size*, en què l'artista ha de fer un esforç de contextualitzar la seva proposta en l'espai on anirà a fer la residència, a fer la producció.

Crec que en un moment en què la mobilitat és tan fàcil –ho explicava el Jordi aquest matí: agafes Ryanair i te'n vas a Londres– és molt important que l'artista que es desplaça pugui explicar perfectament què és el que va fer en aquell lloc de residència. Si no fos així, aquest sistema de residències internacionals tan desenvolupat no seria sostenible. Finalment, fem un programa que es diu Curatorial. Té per objectiu generar tota una sèrie d'activitats complementàries a aquests processos de treball, ja siguin debats, seminaris i presentacions d'altres projectes, i també contempla la difusió. La difusió que fem dels treballs és bàsicament en xarxa. Una altra vegada apareix la paraula "xarxa". Crec que aquesta paraula és importantíssima. Tots els projectes es generen a partir d'una col·laboració. Per tant, que els projectes expositius donin visibilitat al que es produeix a Can Xalant té a veure amb aquesta xarxa.

Hem generat xarxa amb centres expositius molt diversos. Com ha explicat l'Oriol Gual aquest matí, ara estem preparant una exposició sobre l'intercanvi Istanbul - La Capella.

Finalment, una cosa important: quina relació pot arribar a tenir un centre com el de Can Xalant amb el futur Centre d'Art del Canòdrom. Crec, en primer lloc, que una relació de serveis, de complementarietat, podríem dir. És important no banalitzar gaire la idea i el concepte de producció. Hem de ser complementaris. No cal que tots els centres ara es defineixin com a centres de producció pel simple fet que posen diners per produir una obra. Hem de ser prou complementaris per fer que l'artista pugui moure's per col·laborar amb els diferents centres i produir els seus projectes amb la màxima garantia de qualitat.

Per tant, el que Can Xalant pot oferir és la relació, com més pròxima millor, amb l'equip de persones que porti el Canòdrom per tal d'establir vincles de relació que beneficiïn els dos centres, de la mateixa manera que ho hem fet amb la Fundació Tàpies, Santa Mònica o La Capella. De moment, ho deixem aquí. En tot cas, després durant el debat sortiran nous temes.

Sergi Díaz: Jo em dic Sergi. Bona tarda i gràcies per la invitació a participar i presentar el projecte de Fabra i Coats i les relacions que hauria de tenir amb el Canòdrom. Bàsicament, vull fer una presentació breu de Fabra i Coats, perquè la veritat és que la seva història, en comparació amb la de la resta de projectes, és molt breu. Estem en un moment molt

embrionari. I després vull incidir en com crec que haurien d'establir-se aquestes relacions, tenint en compte que estem al mateix districte de Sant Andreu, a escala artística i a escala territorial.

Fabra i Coats és un projecte que s'està construint intentant seguir la idea de procés. Fabra i Coats ja està funcionant en el sentit que s'estan intentant desenvolupar projectes en la situació en què es troba l'edifici actualment. L'edifici té 12.000 m² i està situat just al centre del barri de Sant Andreu de Palomar. Fins que no s'iniciïn les obres de rehabilitació –està previst que comencin durant el segon semestre de l'any 2010– les premisses amb què estem intentant iniciar aquest *work in progress* són que hi ha d'haver tres programes. Seran complexos de lligar bé, però si es lliguen realment seran interessants. És un programa, sobretot, de creació artística, i té en compte especialment dos àmbits: el de la música i el de les arts escèniques, entenent les arts escèniques des d'una visió força àmplia. Després hi ha tota una sèrie d'espais més polivalents on es poden encabir projectes tant d'arts visuals com de multimèdia, noves tecnologies, audiovisuals, etc.

La idea d'aquesta multidisciplinarietat seria que, precisament, per aquesta multidisciplinarietat es creessin projectes que en altres equipaments, dins de les xarxes de les fàbriques de creació més especialitzats, no es podrien donar.

Un segon programa és el de l'Escola de les Arts. Un dels projectes que es desenvolupa des de l'Ajuntament de Barcelona, entre l'Àrea de Cultura, l'Institut de Cultura i l'Institut Municipal d'Educació és poder estructurar una xarxa de programes de formació, adreçats a infants, adolescents, gent gran... en el temps d'oci. No es fan amb la voluntat de formar futurs professionals o futurs creadors, sinó per donar les claus del que seria la creació de cara al ciutadà. I també ho ubicaríem en aquest mateix espai.

Per últim, atesa la riquesa patrimonial de l'espai, el Museu d'Història de Barcelona encabiria allà el centre d'interpretació del patrimoni industrial de la Fabra i Coats. Aquest centre hauria de servir tant per explicar la història del complex fabril com per explicar la seva implicació en el desenvolupament del barri de Sant Andreu. S'ha de tenir en compte que Fabra i Coats, La Maquinista i, al barri de la Sagrera, La Pegaso van ser tres grans pols industrials que van tenir una repercussió important en el desenvolupament d'aquest districte de Barcelona.

Com us deia, la voluntat és anar treballant, anar oferint els espais. De fet, ara mateix s'estan desenvolupant dos projectes. Un és el de l'Obrador d'Estiu de la Sala Beckett, que s'està fent aquesta setmana, i [l'altre] la nova producció de Teatro de los Sentidos, que es presentarà en el marc del Festival Grec.

El que volem és estructurar aquestes petites activitats –de la durada d'una, dues o tres setmanes com a màxim– d'una manera molt més formal, amb una convocatòria imminent. La volem obrir per ocupar els espais disponibles. Actualment tenim uns 3.000 m², dels 12.000 m², adequats per a activitats. El que volem és que aquesta convocatòria serveixi per acollir projectes que es poden desenvolupar al llarg d'aquest any i mig, fins que comencin les obres durant el segon semestre de 2010.

Aquesta és la situació que tenim actualment. Quant a les relacions que crec que s'han de generar entre Fabra i Coats i Canòdrom, o bé el que ens agradaria que es pogués produir, Fabra i Coats té un repte artístic. És com es col·loca dins d'aquestes xarxes que ja existeixen a la ciutat, com s'estructura i com s'ubica dins d'aquest sistema que ja existeix a la ciutat, sense fagocitar la competència –just el contrari–, com encaixar d'una forma natural, com buscar la complementarietat en col·laboració amb equipaments o projectes de caràcter associatiu, públic, o de la més diversa estructura jurídica.

Respecte al Canòdrom, Fabra i Coats, des del punt de vista artístic ha de tenir una relació molt fluïda per ser acollidor de projectes que es puguin produir o coproduir en els dos espais. Jo crec que això es produirà tant amb Hangar com amb la resta de projectes que estan aquí situats. Crec que la Fabra i Coats s'hauria de situar al mateix nivell de col·laboració artística que tots els projectes que estem aquí i que de la resta de projectes que existeixen des de la Xarxaprod.

Després, hi hauria la part de treball territorial i treball artístic. Ja hi ha una base molt important estructurada només a Sant Andreu. De fet, fa tres setmanes, l'acte de lliurament del Premi Miquel Casablanques es va fer a la mateixa Fabra i Coats.

Crec que a partir d'aquesta base, desenvolupada pel Centre Cívic Sant Andreu a partir del programa Sant Andreu Contemporani, hem de treballar per estructurar un triangle. Aquest triangle ha de ser Sant Andreu Contemporani com a espai de localització i identificació de nous creadors, de projectes emergents; Fabra i Coats com a espai de recursos i serveis per als creadors i, després, Canòdrom com a l'última part on es pogués fer la difusió o la representació pública d'algun d'aquests projectes.

Crec que com a itinerari no ha de ser rígid, no ha d'estar excessivament formalitzat, però sí que hauria de funcionar d'una forma força àgil i fluïda. Entre aquests tres equipaments o projectes, a banda de treballar la creació artística, també podem desenvolupar un projecte d'impacte territorial interessant desenvolupant projectes pedagògics. De fet, Sant Andreu Contemporani ja ho està fent. Entre els tres, si aconseguíssim complementar-nos i sumar col·laboracions, crec

que podríem arribar a tenir un impacte important sobre el territori, cosa que crec que també ens toca fer.

A banda d'això, Fabra i Coats i Canòdrom són dos equipaments que volen ser referents a escala de ciutat. Crec que això també ens ha de portar a ser dos espais fonamentals per generar una nova centralitat a Barcelona. Aquesta nova centralitat no només la donarà el fet que hi hagi el Canòdrom i Fabra i Coats. No hem d'obviar que hi ha també una nova estació de tren d'alta velocitat i altres equipaments i espais. Però en l'àmbit cultural, sí que Fabra i Coats i Canòdrom han de tenir un paper important per mostrar que hi ha noves centralitats a Barcelona i que la ciutat s'està reconfigurant.

Per últim, Fabra i Coats ha de ser no només un centre de creació, sinó també un intermediari, una plataforma, un pont, un enllaç entre creadors i espais de distribució. Per tant, a escala d'altres sectors, si les produccions de creadors d'arts escèniques o músics que treballin a la Fabra i Coats han de poder tenir la capacitat d'accedir als mercats de distribució, ha de passar el mateix en l'àmbit de les arts visuals.

Això el que fa és incidir en la idea que un projecte i un altre han de tenir una relació molt fluïda, en com s'estructura aquesta relació. Això serà complex de definir i dependrà més de la capacitat i de la prioritat que els equips directius tinguin d'un espai de treball continuat. Crec que, realment, si s'aconsegueix aquesta relació, es pot estructurar un projecte que, com deia, tant a escala de Sant Andreu com de ciutat de Barcelona pot tenir una repercussió interessant.

Tere Badia: Quan em van convidar per a aquesta tarda, no sabia ben bé què venia a fer perquè, sobretot, trobava a faltar la presència de molta gent en aquestes taules. Em semblava ocupar un lloc que no sé si m'acaba de tocar. Suposo que sí, perquè un micròfon sempre és una oportunitat de dir alguna cosa interessant.

Vull agrair aquesta invitació a la taula de debat. I vull agrair també l'obertura d'aquest debat oficial. Aquests dos dies hem vist que hi ha tants temes pendents a discutir que s'hauria d'aprofitar aquesta ocasió, aquesta disposició al diàleg de tothom, perquè aquest debat no s'acabi amb la cloenda d'aquestes jornades.

En aquest sentit, aquest debat inclou no només l'equipament del Canòdrom, sinó també unes polítiques culturals que s'estan donant al territori i també quin és el paper i la responsabilitat de cada un dels seus agents: dels polítics, dels creadors, dels gestors, dels crítics, dels curadors, dels galeristes, dels directors de centres de la universitat, de formació, etc.

Quina és la responsabilitat que tenim en l'elaboració i l'aplicació d'aquestes polítiques? I en aquest "no donar per acabat el debat" recullo i insisteixo en l'oferta que s'ha presentat avui per

part del Pedro, o ahir també per part del Jorge Luis Marzo, de continuar aquest debat i diàleg amb la recollida d'opinions sobre tot això i sobre temes de política cultural i de Canòdroms, centres d'art... allà on trobem aquests espais, siguin físics o virtuals, i ja sigui davant d'una cervesa com davant d'un micròfon.

Un cop dit això, insisteixo en la menció de les absències. S'ha esmentat l'absència d'artistes – tot i que hi ha molts artistes en aquestes taules que estan exercint, a més d'artistes, de directors de centres o de projectes–; de galeristes, que també han estat en els debats previs a aquestes jornades... I també m'agradaria apuntar, em sembla que ha sortit aquest matí, una tercera absència que trobo molt significativa. És l'absència de l'actual Centre d'Art Santa Mònica. És un centre al qual, d'alguna manera, tots li devem el fet d'estar aquí ara mateix discutint aquest tema. És un centre que s'ha imposat com a equipament, que ha desplaçat un centre d'art a Barcelona que s'ha presentat, fins ara, per part de la premsa essencialment com un nou model –que probablement sigui molt interessant– la voluntat del qual és estar atent a les mutacions culturals en col·laboració amb les institucions universitàries, de recerca, centres de producció i difusió artística, científica i comunicativa. Atesa aquesta declaració d'intencions i de voluntats –que estic molt segura que és molt real–, em sorprèn moltíssim que el Centre d'Art Santa Mònica no estigui en aquesta ni en cap altra taula per plantejar quin és el seu model i per discutir quines serien les seves relacions i la seva visió sobre el paper del Canòdrom en el teixit cultural i social i en aquest ecosistema que, se suposa, estem defensant tots.

Seguint amb la tònica de recuperar aquesta memòria, insisteixo que, quan parlem de recerca i d'innovació, si oblidem la memòria –el que s'ha fet, el que s'ha pensat, el que s'ha discutit, el que s'ha pactat– i renunciem a la capacitat de lectura, d'interpretació i de revisió d'aquesta història no farem més que continuar inventant la roda.

En aquest sentit, vull recuperar també el crit que feia ahir el Florenci: "Mai més, mai més aquesta manera de fer política cultural". Perquè hem d'aprendre de l'experiència. No hem de repetir aquests errors en les maneres de decidir què i com es tanca i s'obre en aquest país.

Un d'aquests errors –i hem d'aprendre també d'això– va ser no haver celebrat aquest debat al Centre d'Art Santa Mònica, quan encara era Centre d'Art Santa Mònica. Ja hi havia molt de debat a la ciutat, però aquest debat per parlar de les coses que estem discutint ara no es va acabar de convocar. Què és un centre d'art? Quins són els seus objectius? Quines són les seves funcions? Com s'avalua? Com s'integra en un territori? Quins són els seus aliats, els seus connectors? Quina ha de ser la seva projecció?

Aquest debat no es va produir. Però després d'una temporada molt dura –i en aquest sentit estic completament en desacord amb una cosa que ha sortit aquest matí a la taula, que el

sector ha estat passiu—, el sector no ha estat passiu. Hi ha hagut molta gent treballant de manera anònima: associacions, centenars de reunions i centenars d'hores destinades a provocar aquests debats. Després d'aquesta temporada tan dura, hem recuperat un temps, un espai, i ens encantaria saber quins pressupostos hem recuperat. Aquests pressupostos, aquest temps i aquest espai que ens ha robat un tipus d'acció política que hauria d'haver estat, com deien ahir, ha resultat absolutament obsoleta.

Com sempre, ens trobem en la mateixa circumstància d'haver de pensar amb urgència els continguts d'un nou equipament. Perquè l'equipament que ja hi és, ja està i fins i tot ja s'està fent un tipus de remodelació determinat, de recuperació que, sembla ser, no permet gaires interferències. Insisteixo que ens trobem un altre cop amb la mateixa història.

Aquest matí he vist la taula dels centres d'art i es parlava molt d'una xarxa, una xarxa d'uns centres d'art que, dels set que hi havia aquí —penso— dos encara no existeixen. I no existeixen perquè no hi ha pressupost. Dels centres d'art presents a aquesta taula, n'hi ha alguns als quals s'estan reduint els pressupostos d'activitats. Hi ha centres d'art que estaven oberts i que ara mateix no tenen cap espai perquè tampoc tenen pressupostos.

Insisteixo, aleshores, en aquesta voluntat que tothom expressa respecte a l'ecosistema. I bé, l'ecosistema s'ha de veure com a un tot i no com un parcial. És a dir, les voluntats polítiques puntuals i "neopòtiques" —si es pot dir així— crec que ja no tenen sentit, sobretot en un teixit cultural tan complex com el que s'està fent palès aquests dies en aquestes taules.

Vull entrar ara en el tema del debat com a centre d'art. Penso que presentaré una cosa molt poc original, però necessària, que té ve a veure amb la composició de les taules d'avui. Hi ha moltes línies a traçar entre un centre de cultura, un centre d'art i un espai de producció. Crec que aquestes etiquetes, avui dia, només es justifiquen no tant per la diferència de les seves activitats —com acabem de veure—, sinó per la subtilesa que dóna un simple accent.

Com sabeu, els accents serveixen per donar to a les paraules i també per aconseguir determinats significats. Així, la diferència entre aquests centres de producció, de difusió, etc., és [el lloc] on posen l'accent: en la difusió, en l'arxiu, en la producció, en la recerca... Tot i això, penso que això no constitueix cap eix sobre on construir departaments entancs. Si cada vegada més —com està sortint en aquestes taules— estem diluint especialitats i rols de cadascuna de les persones que conformen aquest sector, llanço de nou: on podem tancar aquestes definicions i aquestes distincions? Volem tancar-les? L'art tendeix a ser intangible —l'intangible com també es deia ahir per boca de Joan Fontcuberta— i cada vegada està més centrat en el flux de coneixements que neixen de la pràctica artística, perquè estem parlant de coneixements de la pràctica artística. No parlem de qualsevol tipus de coneixement, sinó d'uns

tipus de coneixements i reflexions específiques que es donen en un entorn, amb unes eines i amb unes metodologies determinades. Bé, aleshores des d'on hem de definir els espais que són alhora contenidors, difusors, productors d'objectes, productors de significats...

Ara, entro a parlar des del punt de vista de la xarxa de centres de producció. És una xarxa que ha sorgit d'una manera força orgànica. Com s'ha parlat, és una xarxa que consta d'una vintena de centres. Llegiré tots els membres, encara que potser me'n deixo algun. Però crec que és important que hi siguin tots, perquè coneguem el perfil de l'entorn de què parlem. Estem parlant de Ca l'Estruch, del CACIS, de Can Xalant, del Centre Cultural La Mercè, del Centre d'Art Girona Bòlit, del Centre d'Art i Natura de Can Farrera, de COMAFOSCA, de Conservas, d'Experimentem amb l'Art, d'Hangar, d'Idensitat, de l'IGAC, de La Capsa, de la Rectoria, de l'Escocesa, de l'H. de Vic, de Nau Còclea, de Niu, d'Off-Massana, de Priorat Centre d'Art, de Rocaumbert, de Saladestar, de T Centre d'Art, de Telenoika i de TPK. Potser sí que me n'he deixat algun.

Com veieu, aquesta és una xarxa completament –com us deia– orgànica. Neix essencialment d'aquesta voluntat de ser visibles i manifestar-se en contra d'aquestes polítiques de dalt a baix. Neixen en un moment en què ja teníem els centres de difusió, ja teníem els museus d'art contemporani i necessitàvem els centres de producció. Hi ha moltes iniciatives al territori, tant les que he citat com les que no hi són però bé hi podrien ser. Aquestes iniciatives visibilitzen un dels objectius fonamentals d'un tipus de política cultural que respecta el territori i que mostra que existeix. Què és aquesta xarxa? Com veieu, aquesta xarxa està formada per centres d'art, per associacions sense espai, per entitats públiques i privades... que posen l'accent –com molt bé s'ha dit aquí– a oferir aquests recursos, mitjans i suport als processos de producció amb una voluntat de servei públic. Això és molt clar en tots i cadascun dels projectes que formen part de la xarxa.

Com podem definir aquesta xarxa si no sabem que és un centre d'art, ni que és un centre de producció? Els membres de la xarxa han de complir com a mínim tres de les característiques següents:

- Oferta d'espai.
- Oferta de recursos tècnics.
- Oferta de formació.
- Oferta d'ajudes.
- Oferta de residència.

El marc de les relacions es manté absolutament i clarament sobre principis de complementarietat i reciprocitat. En aquest sentit, s'ha treballat de valent. És una xarxa que

es reuneix dues vegades l'any i té comissions de treball que s'ocupen de temes com, per exemple ara, les relacions de supervivència i complementarietat entre els centres grans i els petits. I és que és molt maco de dir, però és molt difícil de complir.

Aquesta xarxa, a més, insisteix en el fet que cada nou centre o espai que s'incorpora ha de sumar i no pas restar.

En què s'ha treballat més? Poso a la disposició de tots vosaltres –amb vista a la conformació de les possibles bases dels projectes que hi ha, els que estan plantejats o els que encara han d'aparèixer– dos documents que considero molt importants i que són fruit del treball en comissions.

Un és el "Codi de relacions entre els membres de la xarxa", i és, d'alguna manera, una ètica de comportament entre els membres de la xarxa que intenta assegurar la supervivència i els drets de tothom a dir la seva i a existir.

Un altre és un full de ruta, una guia, bones pràctiques dels espais de producció. En aquestes bones pràctiques es va pactar amb tota aquesta gent –que déu n'hi do– quines són les diferents fases d'un projecte: com s'ha de fer el projecte i la planificació d'un nou espai de producció; quina és la seva gestió de funcionament, quines són les relacions amb els creadors, la gestió dels espais, la gestió dels recursos humans, la gestió econòmica... i quins són els ítems d'avaluació.

Els documents estan a la vostra disposició. Podria llegir-los, però us avorriaria –i crec que aquí estem per debatre– i estan penjats a la xarxa. Només vull tancar amb dos desitjos. Un és que molts dels processos de participació que inicien les administracions públiques –que volen aparèixer com aquest gran paraigua de les demandes del sector– sovint s'articulen a tall de justificació de macroprojectes en comptes d'una altra cosa. El Consell de les Arts i el Consell de Cultura de Barcelona, tots dos, tenen a les mans que això no passi aquesta vegada. Per sort potser això ja no passa mai més.

L'altre desig és sobre aquestes inversions en el teixit cultural que s'intenten posicionar per decisions d'estratègia estrictament política. Les infraestructures culturals, en un context territorial, internacional, etc., no acaben de recollir les demandes reals del sector. Crec que –i perdoneu que agafi la paraula "sector"– el que més necessita el sector és mediació, suport i pressupostos per a l'autogestió, i molt de respecte a la qualitat professional de cadascun dels projectes que es presenten i que s'inicien. Confio en la desaparició definitiva d'aquestes operacions de prestigi –i no *Prestige*– en tots dos sentits: prestigi com a marca i com a truc de màgia. Així que enterrem el prestigi i endavant amb altres projectes.

R.P.: Molt bé, moltes gràcies. Llanço una primera pregunta i obrirem ràpidament [comentari inaudible].

T.B.: Havíem pactat que donaria pas a l'altre projecte que també està aquí a la taula. Me n'he oblidat del tot. Estava molt concentrada.

L'altre projecte, que també és un model de gestió molt interessant, és precisament un projecte sense gairebé espai. Idensitat ens pot aclarir força com treballar en un espai tan minso com el nou espai.

R.P.: Aniré ràpid. Fa deu anys que s'està treballant en el projecte Idensitat. És veritat que no té espai. No té espai però alhora s'alimenta de molts altres espais. El conjunt d'activitats es desenvolupa tant a Manresa com a Calaf, i en cadascun d'ells hi ha molts altres espais que poden ser utilitzats, quan la producció es basa en projectes que incideixen en l'espai públic.

És una mica difícil fer de moderador i ara de cop entrar en una altra fase. Jo tenia plantejades unes preguntes per fer-vos. Aleshores, us convido a visitar el nostre web, on està molt ben explicat el projecte. No sé si té gaire sentit afegir un projecte més aquí a la taula. Crec que es tractava de posar sobre la taula una sèrie de models, propostes que estan buscant alternatives en aquesta mena de difusió que hi ha entre un centre d'art o un centre de producció. Tots estem treballant amb uns mecanismes per cercar noves maneres que han aparegut en la pràctica artística. Això requereix replantejar, clarament, que és un espai tant d'exhibició com de producció.

Voldria llançar una pregunta sobre la taula. Tenim suficients espais d'exhibició? Dit d'una altra manera, hem passat a l'altra banda i hi ha un excés d'espais de producció? En realitat, tots aquests espais de producció d'on formem part trobem prou espais d'exhibició perquè les produccions puguin mostrar-se i mediar-se cap a altres públics? Quants de tota aquesta llista d'espais tenen connexió amb centres d'exhibició? Quins queden? Hi ha relació entre tots aquests centres i els grans espais de producció?

M'agradaria posar sobre la taula aquesta relació. Està clar que s'ha de produir i ajudar a la producció i per això hi estem abocats. Però també és clar que si aquesta producció no es distribueix, no es fa pública, acaba sent un autoconsum, una autogestió de projectes. No sé què penseu vosaltres o quins mecanismes creieu que s'estan produint en la relació entre l'exhibició i la producció.

P.D.: Durant les jornades ja ha aparegut aquesta problemàtica. Hi ha molts espais d'exhibició que han desaparegut, s'han anomenat aquí. Evidentment són espais que s'haurien de recuperar d'alguna manera, no sé exactament com, però. Potser el Canòdrom és una primera iniciativa en aquesta línia.

El que m'agradaria comentar també és que els espais de producció –per l'experiència de la direcció de Can Xalant– produïm molts projectes que s'han d'exposar. Hi ha molta gent que ha aconseguit una beca o que treballa a centres d'exposició i ve als espais de producció a produir els seus projectes.

Això beneficia molt tot l'entramat de pràctiques artístiques, en general. És clar, com molt bé ha dit la Tere, els diners surten d'allà mateix. Això són vasos comunicants. Això vol dir que aquella persona que ha aconseguit una beca de la Generalitat o de l'Ajuntament, si pot venir a fer la seva producció a un centre de producció, troba els recursos, els equipaments i els espais a un cost molt i molt reduït –perquè són espais subvencionats– i, evidentment, en sortirà beneficiada la qualitat del projecte. Hi ha gent que ve a produir per iniciativa pròpia. Però crec que cada cop menys, cosa que té a veure amb el canvi de rol de l'artista. La majoria d'artistes, i sobretot els més joves, no tenen tallers. La idea del taller està desapareixent i s'està basant a recórrer a aquests models per poder produir els seus projectes. I no només això.

A més, la majoria –o una part molt important– treballen quan ja tenen assegurada una part d'aquest procés de visibilització del seu projecte. Per tant, recorren al centre de producció quan ja tenen això solucionat.

A més a més, es poden generar tota una sèrie de relacions amb centres d'exposició, sobretot en el context territorial on es troba cadascun dels nostres projectes. Can Xalant –parlo d'això perquè és el que conec– s'ha transformat en una plataforma de visibilització d'artistes molt joves de Mataró que, a través de les seves produccions allà, poden mostrar els seus treballs a espais expositius de Mataró. Això és una primera experiència professional per a ells molt enriquidora. Per tant, crec que els centres de producció han de complir aquesta doble vessant de relació amb els espais d'exposició.

P.S.: Estic d'acord amb el Pep i només apuntaré un parell de coses sobre els altres espais de difusió que s'estan obrint, sobretot en l'àrea de l'espai públic. Em sembla que és una àrea, ara mateix, on hem d'entrar perquè moltíssims projectes estan començant a sortir de les parets, a sortir de l'espai de representació per estar realment involucrat en la vida. Per això pensava que era interessant per a l'Idensitat, perquè és una pràctica molt estesa. També cal pensar que

l'ecosistema que generem no és només Catalunya, sinó que estem a Espanya i al món. És important pensar, aleshores, que hi ha una circulació més enllà del popi territori.

V.L.: Per l'experiència a Experimentem amb l'Art, i encara que ja se n'ha parlat, han desaparegut molts espais d'exhibició, sobretot a Barcelona. Realment hi ha una demanda d'espais d'exhibició, no només de producció. Ara que hi ha tants centres de producció, realment hi ha una manca d'espais d'exhibició. I el Canòdrom pot servir per acabar amb aquesta manca.

Una de les coses que ens trobem és que hem de fer de metges. Rebem moltes propostes i projectes i hem de donar dia i hora. Se'ns menja molt [de temps] durant el dia a dia rebre les persones que vénen a demanar per poder treballar, per poder exposar, per tenir recursos per poder produir. I la veritat és que estem donant dia i hora, com si fóssim metges i [comentari inaudible]. Això és una cosa que també ens hauríem de plantejar.

S.D.: Fabra i Coats és un projecte molt jove. Per la meva experiència prèvia, no tant en l'àmbit de les arts visuals, però, la sensació que tinc és que hi ha cada cop més projectes on el concepte d'equipament cultural engloba creació, treball territorial i exhibició. Costa molt, sovint, trobar una especialització clara. De fet, quan ens vam trobar l'altre dia, també ens costava una mica decidir si el centre d'art tindrà un centre de producció, o no. Va ser quan vam parlar de l'equip de gestió que tindria, que vam dir que un equip de gestió per a un centre d'art és molt diferent al d'un centre de producció. Ningú de nosaltres, però, negava que a un centre de producció també hi ha moments en què es fa exhibició. Potser no es fa a partir d'una programació regular durant tot l'any, però de forma puntual tots anem fent exhibició. Crec que és una cosa que forma part d'una altra realitat cultural diferent, o potser aquesta diferenciació no està tan clara.

T.B.: Jo crec que definitivament sí. La resposta és sí. Falten els espais, però el problema no és que faltin els espais, sinó que faltin els diners. D'espais n'hi ha. Hi ha iniciatives petites. Les grans, però, se'ns tanquen: ja no hi ha espai a la Fundació La Caixa, l'espai de la Fundació Miró també està fora del circuit; la Fundació Tàpies està tancada encara per obres i no sabrem quan s'obrirà; amb Santa Mònica ara tenim un altre tipus de model de centre. Bé, jo crec que sí que manquen els espais, però manquen també els capitals, com deia abans. Em sembla molt l'il·lusori pensar en un territori ple de centres d'art quan o bé estan en projecte o bé els projectes que es presenten es retiren perquè no hi ha pressupost, perquè no hi ha capacitat de

mediació amb els ajuntaments o per qualsevol altra cosa. Jo crec que sí, manquen aquests espais.

R.P.: Alguna pregunta?

Pregunta: Hola a tots. Gràcies per ser aquí i per explicar-nos el vostre projecte i el model de gestió que voldríeu per a aquest espai proper. La pregunta. Les persones de la taula de 16 a 18 h han explicat d'on provenen els diners per sobreviure o per viure bé o malament. Vosaltres, que sou més petitets, o grans –ara ho sabrem–, ens podeu explicar d'on provenen les vostres ajudes? Quin són els diners que rebeu per fer el treball que feu? I bé, també si realment podeu sobreviure amb això, o bé si esteu a punt de morir, com ens ha dit també el senyor de Glasgow. Gràcies.

P.S.: Hangar té 250.000 euros per any, actualment, durant els últims quatre anys de la Generalitat. Ja veurem com es farà amb el canvi amb el CoNCA aquesta transferència. De l'Ajuntament de Barcelona rebem 154.000 euros anuals. Aquesta és una xifra que no ha canviat durant anys però canviarà l'any vinent, quan comencem obres i ampliem el centre.

Aquests són els nostres ingressos principals i formen un 80%, juntament amb altres subvencions com la de l'AECID, l'Agència Espanyola de Desenvolupament i Cooperació Cultural.

Això ens dóna per a un projecte específic, els intercanvis internacionals. Amb aquest mig milió, més o menys, es paga el manteniment de l'espai i els sous dels treballadors. A Hangar hem apostat per un model de serveis en el sentit que hi ha una mitja jornada de cada vídeo, dues persones que treballen al laboratori, un programador, una persona que gestiona els espais. Bàsicament, amb aquest pressupost s'assegura el funcionament mínim del centre. Després, quan volem comprar una càmera, organitzar unes jornades o investigar altres àrees hem de trobar a altres llocs els diners per fer-ho.

En part ho fem amb els ingressos del lloguer dels tallers i una altra part fent projectes: uns tallers, del Cairo, alguna activitat laboral... També som proveïdors d'activitats per a altres centres i altres països, cosa que ens permet tenir ingressos que poden servir com a material. També fem, com ara, col·laboracions per poder tenir accés a un bon servei d'internet, cosa que passa per tenir relacions complexes entre I2Cat, Cromosoma, Güifi.net...

Anem creixent i, per tant, també hauríem de créixer en pressupost. Ara estem preparant els pressupostos per presentar a l'Ajuntament, i bé, així funcionem. Tot això, per cert, es pot consultar a la Memòria, que es pot baixar del web. Totes les xifres hi són.

Una cosa per destacar, però, és el creixement dels ingressos propis. Ara són gairebé el 20% del nostre pressupost anual i vénen d'aquestes activitats d'ús del centre i de fer projectes.

V.L.: Experimentem amb l'Art és una associació privada. Quant als recursos que té, és complicat. Per una banda, tenim les subvencions de la Generalitat, de l'ICUB, del Districte... Hem d'aconseguir també recursos del Ministeri, de l'Àrea de Joventut. Nosaltres tenim un pla de viabilitat econòmica.

Ens agradaria que els recursos vinguessin en un 30%, de l'Administració pública, un 30% del sector privat i un 30% autofinançat. Actualment, estem en un 60% de subvenció pública i en un 40 o 45% d'autofinançament. Dins l'associació, una font de finançament és l'oficina de serveis. Ens dóna suport econòmic oferir uns serveis, ja que nosaltres tenim uns recursos, i poder posar-los a l'espai E-Art.

Penso que un dels reptes del sector privat, aprofitant que també aquí hi ha el Consell de les Arts, el CoNCA, és el model de subvencions. Crec que no pot funcionar d'any per any. Si és això, semblen una mena de bolets que apareixen quan hi ha la inversió, els recursos... Fem projectes, després desapareixem i som com un acordió.

Una cosa que va fer el primer tripartit –i que estaria bé recuperar– són els convenis triennals. Aleshores, tenir un conveni et permet fer investigació. És un repte que tenim i que no podem fer, perquè quan no hi ha recursos no hi ha investigació i la investigació es fa a un, dos o tres anys vista. Si tu tens un conveni i saps de quins diners pots disposar, pots produir projectes i pots fer coses a anys vista.

Jo m'adono que tenim una cultura, una mica, com la dels festivals. Per això tenim tants festivals. Després, estarien bé, quant al model de subvenció, els microcrèdits. Penso que en els models de subvencions que hi ha, l'Administració et dóna uns diners, un cop a l'esquena, i tu has de lluitar i fer la resta... Noves formes de subvenció podrien ser molt interessants.

Hi ha una altra cosa, per a mi molt difícil, és la Llei de mecenatge. On és el sector privat? És molt difícil vincular les empreses. Nosaltres tenim un pla de treball de com vincular el sector privat amb Experimentem amb l'Art. Les empreses, el sector privat, com es vinculen amb la cultura? I, sobretot, com es vinculen amb la cultura més petita, com nosaltres? Nosaltres no treballem la cultura del mercat, no som el *show business*... i ens és difícil trobar mecanismes de contraprestació.

Per això, li preguntava ahir a un dels ponents per la Llei de mecenatge. Penso que la Llei de mecenatge ha de canviar d'una manera important. A nosaltres, en comptes d'una associació, ens agradaria ser una fundació. Però per tal de fer una fundació, necessites un patrimoni de 60.000 euros i nosaltres no el tenim.

En una fundació pots tenir beneficis fiscals del sector privat, que poden desgravar el 35% si hi ha beneficis. Però les empreses també fan trampes i els beneficis no els tenen. Però la Llei de mecenatge pot ajudar i penso que sí s'ha de posar sobre la taula i trobar la manera de vincular-la [a la cultura]. Aleshores, la subvenció és d'un 60%, un 40% és autofinançat i som mileuristes. Una cosa que estem treballant amb els col·lectius i associacions és que moltes vegades estem més preocupats per la supervivència que no pas pels projectes que tenim a la mà.

P.D.: Can Xalant, com ja he dit abans, és un centre institucional. Per tant, té finançament públic, compartit entre l'Ajuntament de Mataró i la Generalitat de Catalunya. En el seu moment, fa tres anys, va començar amb un pressupost de 3.000 euros [fragment poc intel·ligible, sembla que el ponent es confon i després diu una altra quantitat, potser 30.000] anuals en global, i amb l'IVA inclòs, i contemplant tot el que s'hi fa, des de les activitats, el manteniment de l'edifici o els honoraris de l'equip de treball.

M'agrada molt que facis aquesta pregunta perquè em dóna peu a explicar què ha passat aquest any. Crec que una bona part de vosaltres estareu d'acord si dic que Can Xalant està funcionant. Més o menys, s'ha consolidat en la xarxa de centres de producció que, crec, dóna un bon servei tant a escala territorial com a escala de visibilització externa dels artistes que s'hi vinculen.

Inexplicablement –encara que crec que qui ho hagi d'explicar potser sí que ho podrà fer– se'ns ha rebaixat el pressupost a mitjans d'any. La Generalitat posava 200.000 euros cada any. El mes de maig va dir-nos que, en comptes de 200.000, en teníem 170.000, amb tot el que us podeu imaginar que comporta en la programació: intercanvis internacionals, estratègies de residència, de producció, de projectes becats...

Imagineu-vos el que produeix això: una precarietat instantània que decep moltíssim després d'anys treballant amb convicció i entusiasme. Però com deia Stevenson, el nostre objectiu no és triomfar, sinó seguir fracassant amb entusiasme. Sembla que els polítics s'ho han cregut i ens ho exigeixen contínuament. Però vaja, suposo que això algun dia ha de canviar. Quan un projecte funciona, quan funcionen les dinàmiques de treball i de col·laboració de generar xarxa real –perquè no estem parlant d'una entelèquia o d'un imaginari, sinó d'un projecte que pot posar sobre la taula tota una sèrie d'intercanvis de relacions territorials i internacionals– no

només no es gratifica o no es valora la feina, sinó que, automàticament, el pressupost de què disposaves aquell any es veu reduït en una part importantíssima, de 30.000 euros.

L'altra cosa que volia comentar és la idea que els ajuntaments i la Generalitat han de posar, a parts iguals, un 50% en el finançament dels projectes de caràcter públic aplicats al territori. Crec que això s'hauria de revisar. En el cas de Can Xalant, el que conec, és molt difícil d'arribar aquí per una qüestió molt senzilla. A Can Xalant, l'Ajuntament és qui posa l'equipament, l'edifici i, a més, 100.000 euros. S'ha de ponderar l'edifici, i si es pondera l'equipament, aquest 50% està més que cobert. Per tant, penso que aquesta dinàmica d'arribar a un finançament del 50% s'hauria de contemplar també des d'aquesta altra perspectiva.

S.D.: El meu cas és complicat d'explicar. Primer, com que és un equipament municipal tots els diners provenen del mateix Ajuntament de Barcelona, des de l'Institut de Cultura, i és un projecte tan embrionari que encara no tenim un pressupost prou estructurat per a aquest any. Les despeses que estem tenint ara són les següents. Des de fa un mes i mig hi ha una persona treballant a l'oficina que s'ha muntat al mateix espai. També hi ha uns serveis bàsics de neteja, a banda de petits serveis de manteniment de l'estructura de l'edifici per tal que no es malmeti gaire abans d'iniciar les obres: intervencions a la coberta per resoldre goteres i qüestions bàsiques d'aquest tipus.

En funció dels projectes que van arribant, a vegades, del que es tracta és d'incrementar el servei de neteja, consergeria o vigilància. Però les despeses ara són mínimes.

T.B.: La Xarxaprod no té pressupost [riu i murmuris]. Perdona, sí que en té, et menteixo. S'han establert unes quotes dels membres que van dels 20 als 40 euros, si no m'equivoco. Els que poden pagar poc, paguen 20 euros; els que poden pagar més, paguen 40 euros, i penso que els que no poden pagar, no paguen i ja està. Aquests diners es destinen al pagament de la coordinació i al manteniment de la pàgina web. Aquests són els pressupostos amb què comptem.

Ens hem presentat a subvenció per a la celebració d'unes jornades. Aquest és el truc per pagar tota la feina feta amb bases de dades, coordinacions i coses d'aquestes... Això no ho ha sentit el jurat.

R.P.: Idensitat, encara que no hagi explicat el projecte, té un pressupost d'uns 230.000 euros per a dos anys. Un 45% el posa la Generalitat i l'altre 55% queda repartit entre els ajuntaments de Calaf i Manresa i la Diputació de Barcelona.

També estem fent projectes en coproducció. En aquest cas, estem fent un projecte amb Can Xalant; un altre amb Priorat Centre d'Art; amb la població de Sondica estem fent un altre projecte, i amb el Prat de Llobregat, un altre.

Cadascun d'aquests projectes financen els projectes que es produeixen, a l'entorn dels 11.000 euros.

Pregunta: Jo volia fer tres comentaris molt breus i després una pregunta.

R.P.: I una altra cosa. No tenim espai però ens allotgem a Hangar en aquests moments. Aprofito per agrair-ho.

Pregunta: [Continua la pregunta anterior i es presenta] Em dic Ricard Bardagil. Sóc comissari independent i estic vinculat a AAC, Associació per les Arts Contemporànies de Vic des de fa molts anys.

El primer comentari és per al Ramon. Com es parlava aquest matí –i com podem confirmar– hi haurà, sembla ser, el Centre d'Art Contemporani de Vic, i fonamentalment les seves dificultats institucionals han vingut per part de l'Ajuntament de Vic. Crec que aquesta és una qüestió per entendre Vic. Crec que és una qüestió de justícia dir les coses i assenyalar responsabilitats.

La segona qüestió que volia comentar és el tema del sector artístic. Veig que és una referència ben intencionada, però és un sector molt i molt heterogeni.

La tercera qüestió és sobre el pressupost i producció pels artistes. És molt poc, és molt insuficient i només cal veure quin percentatge –i jo no sóc artista, però les associacions ho tenen molt clar– de tot el dinar que va al sector acaba finalment en producció o a mans dels artistes.

A partir d'aquí, va la meva pregunta. I és que, si atesa la feblesa en aquest país del col·leccionisme i l'esponsorització, us heu plantejat com arribar al sector privat. Víctor Lobo crec que ha contestat la pregunta abans que la formulés. En quin moment us heu plantejat alguna manera d'accedir a aquest sector privat. És molt difícil evidentment. Però és que el sector públic també és difícil i encara ho serà més. D'això, n'hem de ser conscients. No sé si s'ha d'acceptar, o no. Però és evident que tenim aquestes dificultats. La pregunta, aleshores, seria: com veieu el tema del sector privat?

P.S.: Per una banda, hi ha la cessió de màquines o maquinària. Epson, per exemple, ens ha cedit un plòter, escàners, etc., la Fundació del Banc Sabadell dona suport a algunes activitats...

Per una altra banda, també hi ha el model Disonancias, que tenen una oficina a Hangar on treballa la Tere. És un model mig privat i mig públic que planteja la residència d'un artista en una empresa privada. I el tercer model que, realment, està creixent més en l'àmbit de les arts vinculades a la innovació i la investigació en tecnologia, és precisament on estem explorant amb un projecte que es diu Hybrid Playground. Treballem els àmbits jurídics d'això –perquè estem treballant tecnologies obertes– i estem mirant com treballen les empreses privades. Des del punt de vista de la innovació, pensem, això podria ser una plataforma, això ho volem comprar, o bé l'artista reté el control i fa una empresa, o bé busca emprenedors que vulguin entrar en el seu projecte...

Penso que, efectivament, la pregunta està molt ben apuntada perquè aquesta és una àrea on estem investigant molt. Estem en una àrea, el 22@, que suposadament és per a això. És una àrea –em sembla que crítica– que passa pel reconeixement per part del sector privat de la necessitat d'investigació i desenvolupament que suposen els artistes en la nostra societat. Moltes vegades això no s'aprecia en la seva justa mesura. Aquí hi ha un treball de visibilitzar els processos d'investigació, de la mateixa manera que es visibilitzen els de producció. Aquí és on hi ha un altre sector, més enllà del privat. És l'àmbit universitari i l'àmbit de la recerca, on hi ha pressupostos, instal·lacions i equipaments importants als quals no estem tenint accés. Hem de fer feina en aquest sentit. Tenim un parell de projectes en curs, sobretot al voltant de l'Internet 2, l'*streaming* i qüestions d'aquest tipus, on estem investigant justament com entrar en aquests pressupostos d'investigació i divulgació.

P.D.: He de dir que nosaltres ho hem intentat. Hi ha hagut esforços força importants d'obrir relacions de col·laboració amb l'empresa privada. Ho hem aconseguit en molts pocs casos i d'una manera molt i molt minsa.

Explicaré dos casos. Un és també el projecte Disonancias, en què estem treballant, i on és la mateixa empresa de gestió vinculada a Can Xalant la que se suma al projecte. Després, l'altra és un cas molt concret. Nosaltres fem unes jornades de portes obertes on programem música, és a dir, festa. I és l'únic cas en què hem aconseguit una mínima implicació d'una empresa privada. Es tracta de Moritz, que ens ofereix cervesa [riuen, de fons]. No estic ironitzant, és real. En cap dels altres casos no ho hem aconseguit pas.

És impossible arribar a una empresa privada, encara que sigui una Caixa. Com sabeu, Mataró és la seu de la Caixa Laietana –com sabeu, força important–, però establir amb ella una relació no ha estat possible ni viable. L'únic cas en què ens hem trobat és aquest, puntual, i benvingut.

I bé, no descartem continuar treballant en aquesta línia, a veure si trobem algun altre tipus de recurs a aquest nivell.

S.D.: En un cas com el de Fabra i Coats, en què hi haurà diferents àmbits de treball, i tenint en compte que en l'àmbit musical o escènic –ja sé que és difícil de sectoritzar, però també és una manera de poder situar– les realitats són molt diferents a escala de mercat. Aleshores, els reptes passaran, d'un costat, per fer una bona connexió amb aquestes indústries en el cas dels actors que tinguin una indústria ben fonamentada i, per l'altra –i seguint la línia del que deia el Pedro– per com convèncer les empreses que invertir en investigació i innovació és una inversió de futur. Jo crec que passarà per aquí. Són intuïcions, però.

T.B.: Per al·lusions al projecte Disonancias, explicar-vos-el seria massa llarg, i bé, penso que no és el debat. Però sí, és un projecte de relació entre empreses i artistes. És una plataforma que posa en relació aquests dos actors, públic/privat.

És important la part pública, així com qui està finançant això des de la pública. Hi ha el Departament de Cultura, amb un finançament que ens agradaria que fos millor, i el Departament d'Indústria. Aquesta és una condició gairebé *sine qua non* perquè aquest projecte funcioni. Si els dos departaments no estan convençuts, sembla que el projecte no té sentit.

Després hi ha la implicació, naturalment, de l'empresa privada que acull els artistes durant un període de nou mesos per realitzar un projecte de recerca conjunta entre l'artista i el departament o projecte de les empreses a qui toqui o es proposi.

Els tipus de resultats i de processos són des de la creació de prototipus, tractar d'innovar en els processos i en les mateixes organitzacions fins a d'altres ben estranys.

La pàgina web és www.disonancias.com, teniu tota la informació allà. Però sí, és una manera d'explorar i sobretot, el que és interessant, és que el que es posa en valor és un tipus de coneixement creat amb una metodologia determinada que treballa amb altres tipus de coneixements creats amb altres tipus de metodologies.

Per exemple, els enginyers. Per molts creadors que siguin, seran enginyers fins a la mort i l'artista probablement també. És clar, aquesta confluència és un experiment molt interessant. Això sí, com a experiment públic i privat, i sobretot també transdepartamental, o interdepartamental –no sabria com dir-ho– és un projecte que té el seu interès.

Pregunta: Sóc Xavier Monteys, i bé, no formulo una pregunta a la taula, però s'acaben aquests dos dies –que per a nosaltres han estat molt interessants– i voldria fer cinc comentaris.

Hi ha una petició, que a nosaltres ens pot ser útil, i uns comentaris amb què, em perdonareu, faig un aterratge a la crua realitat de l'edifici.

El primer comentari té a veure amb l'ús de l'edifici. Nosaltres hem de dir que no marxarem demà a l'estudi, no tornarem a obrir a posar-nos a treballar com vam venir aquí. Hem rebut prou informació i hem apuntat prou comentaris, molt diversos, molt útils. Per això us ho transmeto, perquè saber que un edifici s'obre de 12 a 12 té unes repercussions molt elevades. Per exemple, el problema de l'enfosquiment passa a ser relatiu. Han estat de gran èxit els comentaris sobre el bar. De fet, en els petits papers que nosaltres vam passar sobre resums de superfície encara hi havia l'antiga versió amb la cafeteria a dalt. Evidentment, no puc dir que no reconsiderem això, però encara que nosaltres ho rebem, el nostre problema és on debatre com consensuar aquestes coses.

He fet broma a l'estudi aquest matí, abans de venir aquí, sobre que som una mica com un xofer. No sé si heu vist la pel·lícula *Paseando a Miss Daisy*, però nosaltres som el xofer. A nosaltres ens ha contractat el fill d'aquesta senyora i estem obligats a passejar-la. Per cert, al principi la senyora no vol ni sentir a parlar de nosaltres, però espero guanyar la seva confiança i la de qui sigui, la vostra.

És evident que, per a nosaltres, tenen un pes molt important les coses que s'han dit avui i ahir. Fins i tot importantíssimes, com saber que Wiels funciona sense aire condicionat. Bé, ahir ho vam sentir respecte al centre cultural que vam estar veient a Bèlgica. Hi ha coses que ens fan pensar i que ens agradaria poder debatre-les.

En canvi, respecte als usos, hi ha coses on no podem deixar de fer un crit d'atenció. Pensem que, per a nosaltres, és una discussió que està superada, i ens sorprèn que es reclamin espais per a una funció concreta. Crec que hi ha un debat arquitectònic que, probablement, a vosaltres no us interessi gaire.

Hi ha una idea antiga sobre els espais que es fan per a una funció concreta, però això no és ben bé així. Per tant, malgrat que entenem tots els comentaris que han sortit –he après que és un espai de sociabilitat, espero–, ara ens informarem i esperem que millori l'edifici. Però em sembla que la petició d'intentar definir quins espais són per a cada cosa –just avui, aquesta tarda, hem sentit explicacions sobre la necessitat d'improvisar i adaptar-se– em sembla menor. Entre tots podríem superar aquests problemes que em semblen menors. No em sembla menor reclamar altres coses.

No em vull posar del costat de la normativa, però us podeu imaginar que tractant-se d'un edifici residència no és fàcil. Des del punt de vista d'algú que assisteix a aquest debat, una mica des de fora, saber que a prop hi ha un edifici de 12.000, el nostre en fa 1.600, i reclamar-li

residències al de 1.600, em sembla una cosa... Si és veritat que som tots apassionats de les xarxes, hauríem de poder posar mitjans, en xarxa, que resolguessin aquestes coses. Tal vegada llogar un piset a les vivendes del Congrés, que seria una magnífica manera d'integrar-se al barri, o suplir a una planta baixa el magatzem que ens falta. Crec que seria perfecte com a model d'integració i no necessàriament que l'edifici ho hagi de suplir tot. Però això, com és una qüestió de sentit comú, és possible de resoldre.

La segona cosa, perquè ha anat sortint força sovint, és un comentari adreçat a qui correspongui. És una comparació. Em va agradar força el comentari d'en Marzo, em va semblar interessant que algú assagi fent petites definicions: "el Canòdrom és un edifici extravertit, obert cap a l'exterior". Em sembla interessant. Per tant, és pertinent una comparació amb l'anomenat constantment, i no present, Santa Mònica.

Santa Mònica no és un edifici obert. És un edifici *ensimismat*, tancat perquè, de fet, és un edifici abocat sobre l'antic claustre. Per tant, estem intentant imaginar un edifici obert, tan obert com ha estat sempre, obert a l'espai exterior amb un altre. I la comparació és molt impecable, perquè ens porta a imaginar-lo com a un edifici totalment tancat: un edifici de plantes, no com el Canòdrom, que és un edifici d'una sola planta i uns annexos, i amb una superfície d'exposicions d'un 50% més que el Canòdrom.

Del Canòdrom es podrien arribar a treure espais complementaris i no arribarien a la grandària de Santa Mònica. No el conec gaire bé, he tingut una ocasió molt breu, efímera i curta per conèixer l'edifici, però l'he patit com a usuari. La meva única incursió en l'art va ser perquè en Martí Peran va tenir la gentilesa de convidar-me a fer unes instal·lacions dins del context d'una exposició que hi ha allà. Per tant, parlo de l'experiència d'haver muntat una cosa molt petita allà. I em sembla que els edificis són radicalment diferents.

En canvi, la intervenció arquitectònica de l'edifici, i amb això vaig a la tercera cosa, la que es va fer en el seu moment, és el clàssic exemple d'una sobreexcitació arquitectònica. Consisteix a dotar un edifici de força rampes, perquè –segons la vella idea de la "promenadasi tectural" [comentari inaudible]– la gent es passegi per l'espai i s'exciti arquitectònicament. Això és justament el que nosaltres no hem volgut practicar.

I ara responc al Daniel García Andújar quan ahir reclamava de la nostra intervenció una mica més de coratge i actitud. No vull entrar en la discussió de conservador, o no conservador. En aquestes coses em sento més proper a Berger quan tractava de definir el món agrícola. Per tant, com el pagès no entén de conservadorisme jo no vull entendre tampoc d'això i no vull entrar en el camp d'una arquitectura conservadora. Però la nostra, sense cap mena de dubte, no està sobreexcitada.

Davant d'algú que et fa aquest comentari molt interessant, i et diu: "Aquesta proposta no és molt radical ni agosarada", potser canvia molt quan li respons: "És que no he volgut ser radical". Hem volgut ser una altra cosa. Hem volgut fer l'edifici, hem volgut que parlés. Potser no l'hem encertada. Però com que cada quinze dies m'oposo públicament a l'excitació arquitectònica, nosaltres hem volgut practicar el contrari.

No és que ens haguem quedat curts o que siguem beneits. És que ho hem fet expressament. L'edifici ja té prou arquitectura i ens sembla que aquesta comparació podia resultar bé. No és una contestació. És perquè imagineu que ho hem fet així no com uns conservadors [comentari inaudible].

[Comentaris inaudibles/públic]

Em sembla que ha estat el Víctor Lobo que reclamava que, si vénen artistes, la gent hi pugui fer un *stage* i que, per tant, els projectes que surtin siguin genuïns, perquè s'han pensat per fer-los allà. Més o menys jo he entès això. La nostra petició seria que, si hi hagués un director, faci el que hauria de fer un artista, que conegui l'edifici. Si torno al xofer, a aquest director li hem comprat un cotxe i té l'obligació d'entendre la mecànica. No s'hi val que no en tingui ni idea. Davant del dubte, nosaltres defensem l'edifici. Per tant, ens agradaria que el director que hi anés se l'estimés tant com nosaltres.

I la cinquena té tots els aires de perdre, però no me n'estaré. És sobre el nom. Sé que deu tenir un atractiu. Nosaltres portem molt de temps treballant-hi. Justament, quan hem portat companys perquè ens donessin la seva opinió, el que tothom ens ha recomanat és fugir dels gossos: fugir de l'ambient de gosses, de l'olor de gossos que no heu sentit i de tot el món cutre que hi havia darrere del gos.

Jo us ho explico i vosaltres li podeu donar l'ús que vulgueu. És molt més interessant la lliure [comentari inaudible] mecànica que han desmuntat i que hauria donat per a una instal·lació magnífica només que algú la passegés per dalt, a les set de la tarda. Els gossos, en canvi, no tenen tanta gràcia. Nosaltres n'hem fugit.

Acabo amb això, quan a algú se li va ocórrer de fer un canòdrom li va posar de nom Meridiana. Nosaltres, ara, posem un centre d'art i li direm Canòdrom. I això, quan ens hem passat mitja jornada parlant de xarxes, de nusos. I la Meridiana, amb el Paral·lel, són probablement la representació gràfica i física d'aquesta ciutat més impressionant del món. Per tant, al Centre d'Art Meridiana –a més Canòdrom està mal escrit en català, li haureu de posar Cinòdrom– el bar es podria dir Canòdrom i l'edifici Meridiana. Ja sé que ho tinc perdut. Però ho havia de dir.

[Aplaudiments]

R.P.: Estan bé aquestes apreciacions. Entenem que és el moment de l'edifici, però també heu d'entendre que a nosaltres ens importa molt el programa que es farà a dins d'aquest edifici. Qualsevol actuació que feu ara condicionarà. I és veritat que els artistes ens adaptem a tots els llocs i som capaços d'anar a fora i fer el que sigui. Però és important que entengueu les necessitats que els artistes contemporanis tenen per a aquest tipus d'espais.

[Aplaudiments]

R.P.: Hi havia una altra pregunta?

Pregunta: Em dic Oriol Fontdevila i sóc part de l'equip de gestió de la sala d'Art Jove, conjuntament amb el Víctor Lobo. El que faré no és exactament cap pregunta. Senzillament heu anat contrastant entre centres de producció i els centres o espais de difusió. Precisament, vinc d'un espai que es dedica a la difusió, un espai també institucional, molt petit, que funciona d'una manera molt precària en termes de pressupost i en termes d'estructura. No és l'únic. Avui mateix hi havia aquí el Jordi Boldú de Can Felipa, el David Armengol de Sant Andreu Contemporani... I bé, amb un cert subterfugi –i ho dic així, en pla [comentari inaudible], ens hi hem anat trobant durant l'últim any i mig per veure cap a on anàvem i per preguntar-nos què serà d'aquests espais. He agafat el micròfon només per dir que, quan ens preguntem aquí les relacions dels espais de producció amb el Canòdrom, cal plantejar quin futur ens espera a aquests petits espais de difusió. Ahir va sortir el cas de La Capella, no sé com s'ha continuat desenvolupant aquest matí. Però ahir es parlava que o bé s'absorbia o bé continuava com una estructura independent. No ens quedem aquí. També hi ha la tercera possibilitat, la de la desaparició absoluta.

Jo, seguint el fil del que deia ahir el Daniel García Andújar, penso que estaria bé que “com més disseminació d'espais millor”, i que si hi ha la possibilitat d'articular aquests espais com a una cosa seriosa a llarg termini, millor que millor.

R.P.: Hi havia una altra paraula aquí demanada.

P.S.: Només volia comentar una cosa. Volia apuntar que col·laborem amb la Sala d'Art Jove – Can Xalant em sembla que també–, amb el Jordi Boldú i amb el David també. Em sembla que

aquests són exemples molt bons de com ens busquem i ens trobem des de la difusió i la producció.

Pregunta: Sóc Cinto Santamera. Permeteu-me un espot publicitari sobre el centre de creació i de producció “número 21” que, si la Tere no el coneix, és per voluntat nostra. Hem treballat a l'ombra durant més de tres anys i ara ja ens sentim amb forces de sortir a la palestra. Parlo d'una nau industrial al centre de Badalona, de 650 m², que dediquem exclusivament a la part lenta, sorollosa, bruta, de les arts plàstiques: l'escultura. Parlo del Taller BDN –BDN de Badalona–, del qual podreu trobar més informació al nostre web: www.tallerbdn.cat. Amb aquest treball silenciós i lluny del prestigi, fins i tot jo he deixat a l'entrada uns fullets de la propera activitat, un curs de 3D que muntem. El farà Tom Carr sobre projectes d'escultura, i Miquel Donat farà el disseny del 3D, i ara obrim convocatòries públiques. Fins ara hem tingut artistes residents. Fins ara n'hauran passat ja una dotzena. Com que la cosa estava en un pla d'assaig, hem tingut gent més o menys coneguda, molts professors, i ara ja farem convocatòries obertes. Gràcies.

R.P.: Una altra paraula, hauríem d'anar tancant. Lluís Noguera i Jordi Martí són ja a l'espai. Hi havia una altra paraula del Daniel, o no? Alguna paraula més?

Clausura/tancament de la sessió: Ens heu donat molta feina. Realment, s'ha parlat molt. Han estat dos dies molt intensos. Espero que no hagin estat molt pesats, però em sembla que tothom els ha resistit amb molta paciència. Ara tenim molta feina. Per començar, a transcriure tot això, a banda de la gent del CoNCA, si hi ha voluntaris també seran molt benvinguts. I esperem poder penjar aquests textos i els resultats als webs, tant del Consell de la Cultura de Barcelona com del Consell Nacional de la Cultura i de les Arts. Només volia dir-vos això i espero que puguem concloure les jornades. Gràcies.

Pregunta: Fent referència al senyor arquitecte d'abans. Tant jo com molts altres entenem que estiguis justificant la teva feina. Evidentment, és una feina dolorosa, un part molt dur, i fins i tot són molts diners que pots arribar a perdre. Però nosaltres també arribem a perdre moltes coses si es fan malament. És una cosa històrica per a la ciutat i us ho poden arribar a recordar durant molts anys, en el cas que ho feu malament. Aquesta sobreexcitació arquitectònica, si no féssiu el wàter unisex que vas explicar l'altre dia o si féssiu un bar, per exemple, tal com el concebem nosaltres, com un lloc social per parlar. Tu vas dir que no hi hauria bar [comentari inaudible].

Acabes de dir que sí? No t'he escoltat perquè m'he emborratxat de sobreexcitacions i ho he trobat una mica estrany. I bé, el despropòsit de buscar un piset a la gent al Congrés em sembla, a mi que sóc d'allà, em sembla una falta de respecte. Em sona molt estrany. Estaves justificant tota l'arquitectura que estàs fent allà i després, mirant aquests plànols... [comentari inaudible]. No acabeu d'explicar els metres que es dediquen a l'espai d'exposició. Vau dir que l'espai d'exposició es pot comparar amb l'espai de La Capella, fins i tot vau dir que és més petit, però amb l'afegit que hi ha unes columnes al mig i un forat amb una escala. És més complicat del que sembla. Les oficines, seran uns trenta metres. Trenta metres per a oficines? Si hi ha quinze persones serà ben difícil de gestionar. Totes aquestes coses les heu deixat a l'aire i estaria molt bé que ho tornéssiu a explicar. Aquestes jornades us han servit per...

[Canvi de disc durant l'enregistrament. Falta fragment breu].

Resposta d'una persona del públic: [Falta fragment inicial, s'identifica la veu d'una membre de l'estudi dels arquitectes] Has dit coses que denoten que no ens has escoltat durant la nostra explicació. I això sí que és una falta de respecte.

R.P.: Bé, tanquem el... [interromp una persona del públic].

Pregunta: Com que no he seguit el debat, no puc parlar amb propietat. Però francament, em sembla que els usos de l'espai seran definits pel director, o la direcció que hi hagi, com toca. Em sembla que he aclarit que el que volen és continuar treballant en l'edifici i acabar de decidir com seran les coses. Per tant, està totalment fora de lloc la intervenció d'aquesta persona. Simplement, per al·lusions, volia manifestar que Santa Mònica no estem a la taula perquè no hem estat convidats. Com que hi ha hagut intervencions diverses, volia aclarir això.

R.P.: Bé, tanquem aquest debat. Gràcies per la vostra assistència [comentari d'algú del públic]. És que hem de tancar ja. Ho sento. Gràcies. Gràcies.

TRANSCRIPCIÓ: TERESA BELMONTE VILA

CORRECCIÓ: FRANCESC GIL LLUCH